

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

‘Kerken in de Bijlmer worden dakloos’. Onder dit kopje las ik gisteren in Trouw een artikel dat je alleen maar kan doen hoofdschudden of kwaad maken.

De vastgoedprijzen stijgen in Amsterdam-Zuidoost en dus moeten goedkope panden plaatsmaken voor duurdere. Ook het pand waarin het Maranatha Community Transformation Center gevestigd is. Een kerk die zich inzet voor de mensen in de buurt. Men verzorgt er schoolontbijt voor de vele kinderen van wie ontdekt werd dat ze zonder ontbijt naar school gaan. Ouders kunnen een cursus volgen over een gezonde opvoeding. Er zijn naailessen, trainingen tegen huiselijk geweld en een inloopspreekuur met een advocaat.

Maar nu moeten ze eruit, want de grond is door de gemeente Amsterdam verkocht aan een projectontwikkelaar. Een groot probleem en ze zijn niet de enige migrantenkerk in de Bijlmer én elders met dit probleem.

Het ergste om te lezen vond ik dit: ‘De gemeente Amsterdam is op de hoogte van de kwestie. “De gemeente waardeert de activiteiten die de kerk doet voor de buurt zeer”, laat een woordvoerder weten. Maar nieuw onderdak moet de kerk zelf zien te vinden. “Er zijn in Zuidoost veel meer ruimtezoekers, waaronder andere kerken, huisartsen en andere organisaties. Die kampen allemaal met hetzelfde probleem.” Aldus de gemeente.

Alsof je - omdat ook andere broodnodige voorzieningen ter plekken geen ruimte kunnen vinden - kunt blijven zitten waar je zit en de boel de boel kunt laten.

De pastor, Moses Alagbe, zegt - treffend: ‘Het probleem is dat de gemeente (Amsterdam) de buurt niet als een verzameling mensen ziet, maar als een hoop stenen’.

Ben je in een samenleving met elkaar *verbonden* of ben je dat niet, daar gaat het hier om. De onverschilligheid van de gemeente is in en in verdrietig. Woorden als ‘we waarderen’ zijn hier totaal vrijblijvend en goedkoop. Ja, ik weet het, scheiding van kerk en staat, de gemeente is hen niets verplicht - maar waarom laten we zulke bijzondere sociale verbondenheid in een buurt zó op z’n beloop? Waarom zou *geld* van een gemeenschap van mensen een hoop stenen mogen maken? Waarom is dat ‘van hogere waarde’ dan verbinding?!

Dit soort voorvallen zijn allemaal etappes in de implosie van wat een samenleving zou moeten zijn.

Het is de implosie van een samenleving die een profeet als Jesaja in zijn land ziet gebeuren en die hem de nachtmerrie ingeeft van wat later een *ballingschap* zal worden. Hij ziet om zich heen die nachtmerrie van vervreemding van elkaar en van het verlies van een ‘*thuis*’ zich al aftekenen in wat de mensen *zélft elkaar* in de samenleving aandoen: eigenbelang en onverschilligheid gaan boven bekommernis óm en verbinding mét anderen.

Het is - zegt de evangelist Johannes, met weer een heel ander beeld - als een bruiloft waar de wijn ontbreekt. Wat een feest van verbinding en gezamenlijkheid moet zijn, valt in het water.

Eerst Jesaja. Voor hem is de samenleving zoals God die heeft bedoeld als een wijngaard die Hij heeft geplant. Geen ‘paradijs’, maar een tuin vol ranken waar zorgvuldig en flink gewerkt moet worden. De grond geploegd en geschikt gemaakt. Een muur eromheen, een perskuip. De grond moet bemest, water erbij, de ranken geleid.

En dan het verwachten, het laten rijpen. Tot de oogst - dan zijn alle mensen sámen nodig voor de pluk. Gevolgd door het persen en het met geduld laten gisten en wachten tot de wijn gereed is.

En dán is er het feest, het samen vieren dat het leven zo in elkaar zit, dat er *ons* werk is *én* dat er het ‘geheim’ is dat zich daaronder voltrekt, van rijpen en gisten. Aarde en hemel. God en mensen - een geheimvolle *verbondenheid* die het leven mogelijk maakt. En de vrucht brengt onze geest in vervoering.

Zó is het ook onder en tussen ménsen bedoeld. Weten van geduld, van groei en rijping en werken aan alles wat daaraan bijdraagt. Geen mensenleven is alleen maar maakbaar, we leven ook van een *geheim* waarop we geen greep hebben. We zijn daar wezenlijk mee verbonden zowel in ons eigen leven als in de betrokkenheid op dat van anderen.

Juist in de verbondenheid - met elkaar en met dat ‘geheim’, met ‘die wij God noemen’ - zijn wij het kwetsbaarst: we kunnen niet zonder.

En in *die* zin kunnen wij niet ‘zorgeloos’ en zelfverzekerd’ zijn, zoals Jesaja de vrouwen in zijn tijd voor de voeten werpt. Wanneer er geen ‘samen’ is en wanneer er geen ‘zorg voor elkaar’ is, dan is er eerder dan je denkt niets meer te oogsten, geen pluk die nog vruchten oplevert, geen wijnoogst meer.

Jesaja ziet het feest verstommen, de vreugde verwelken, in een samenleving die geen werkelijke zorg voor elkaar meer kent. Hij voorziet een stad die verlaten ligt, zonder feestgedruis - zonder gedeelde vreugde, overwoekerd door distels en dorens.

En dat is geen voorspelkunst, maar *profetie*: onze stad, onze samenleving - de *kwaliteit* van werkelijk sámen léven - wordt nú al overwoekerd door de stekels van egoïsme en verstikt door de distels van onverschilligheid.

En zo zal het blijven totdat - of: tenzij - er een Geest over ons komt, die dit alles zal omdraaien. Wanneer wij ‘de Geest krijgen’ zoals dat heet, die ons de ogen en harten opent voor de woestenij die is ontstaan - voor een verharde samenleving waar alle welkome schaduw van compassie en iedere oase van ontferming verdwenen zijn. De Geest verandert deze woestenij die verandert in een boomgaard, vol vruchten ‘die groeien aan die Geest’: van naastenliefde en van gerechtigheid.

Waarbij Jesaja wel uitkijkt voor té zoete troost: die gerechtigheid zal daar gedáán moeten worden, mensen zullen daar dienaren van het recht worden omwille van elkaar en het samen leven.

Er zal een ‘veilige woonplaats’ zijn: een betaalbaar onderdak voor bijvoorbeeld het Maranatha Community Transformation Center van pastor Moses Alagbe...

En dan die slotzin, die misschien wel het *diepe geheim* beschrijft van die wending, van het effect van die Geest die van boven komt: ‘gelukkig zijn jullie die zaaien overal waar water is’.

‘Zaaien waar water is’, dat gaat niet om een landbouwwijsheid, maar om een filosofische. ‘Als de Heer het huis niet bouwt, tevergeefs zwoegen de bouwlieden’, zegt psalm 127. Het hing boven het bed van mijn ouders en nu hangt het bij ons. Het gaat om die verbondenheid, om het samenwerken met de kiemkracht, jij doet wat je kan en de kracht van gisten en rijpen doet de rest. ZÁái, en blijf zaaien, ook als het leven je bij de handen afbreekt of de moed je in de schoenen zinkt.

‘Zaai overal waar water is’.

Is dat niet wat Jezus doet in Kana? Daar valt een complete bruiloft stil, omdat er geen wijn is, alleen water.

En we zeiden al: als zo’n bruiloft het feest van de verbondenheid symboliseert van God en de mensen en de mensen onderling, en dat feest valt stil, want er is wél reinigingswater, maar geen wijn, dan krijgt Jezus dat weer op gang, zegt Johannes.

Als het begin van zijn tekenen, van de wonderen die hij deed. Het is geen geïsoleerd verhaal, maar het opent een boek vol verhalen, waarin Jezus ‘van water *wijn* maakt’: verhalen waarin hij mensen heelt, troost, geneest, vergeeft, bemoedigt, zelfrespect geeft, verbindt met anderen, kortom: mensen recht doet. Zodat er weer de geest van verbondenheid, de ‘roes’ van het samen, de tinteling van het boven jezelf uitgetild worden is. Dát is: water wordt wijn!

In drie stappen laat Johannes zien wat hiervoor nodig is: zoeken naar wat je gemeenschappelijk hebt. Doen wat geboden is. En het voor mogelijk houden - geloven en vertrouwen - dat het beste nog moet komen.

Als Jezus’ moeder - waarin meeklinkt: zijn achtergrond, zijn moederschoot, zijn opvoeding, zijn van huis uit meegekregen geloof, als Jezus’ moeder zegt: ‘er is geen wijn’, vraagt Jezus letterlijk: ‘Wat is er voor mij én voor jou?’. Meestal uitgelegd als: ‘Laat me toch met rust mens, waar bemoei je je mee?’.

Maar ik lees dat ‘wat is er voor mij én jou?’ liever als: ‘Wat hébben jij en ik sámen, wat hebben we nou gemeenschappelijk? Waar kunnen we gemeenschappelijk op terugvallen?’

Zijn moeder begrijpt het, het komt uit de kinderbijbel waaruit ze hem zelf heeft voorgelezen. Wat? Nou, het verhaal van de hongersnood in Egypte, de nachtmerrie met de magere koeien die de farao daarover had en de slimme Jozef die een oplossing wist. Toen hij die aan farao had voorgelegd zei farao tegen al zijn bedienden: ‘Wat hij jullie maar zegt, moeten jullie doen’. Jozef kon het gebrek áán, het zou goed komen.

Ziet u: dát, zó’n verhaal, zo’n geloofsvertrouwen, hebben ze gemeenschappelijk en daarom zegt zijn moeder tegen de dienaren: ‘Wat hij jullie maar zegt, dóe dat’.

Het is net als bij Jesaja: de Geest moet je verwachten die jou ook weer in handen geeft wat je aan gerechtigheid voor elkaar kunt doen, om zo het feest van het samenleven, van verbondenheid, weer te laten beginnen. ZÁái, blijf zaaien, bij het water.

Zaai - verbonden met de bron, waaruit je gemeenschappelijk put. Dát is geboden!

Hier zijn dat de reinigingsvaten. Nuttig, maar als er geen wijn is vier je er geen feestje mee. En tóch zijn ze ook de grond - de gemeenschappelijke basis - voor nieuwe verbondenheid en nieuwe feestvreugde.

Het zal een heel gesjouw en een heel gedoe zijn geweest en daar gaat het juist om: om dat samen *dienen van de gerechtigheid*. Samen hopen. Samen nieuwe moed krijgen. Samen doén wat geboden, wat nódig is. En samen geloven dat het dan goed komt.

Als dat gebeurt - zo omschrijft Johannes dat wat natuurlijk ten diepste een *geheim* is - als dat gebeurt, dan smaákt datzelfde water als wijn.

Dan smaakt het 'als los zand leven' naar een leven in verbinding.

Dat is het wonder: wat water was, smaakt nu als wijn. Smaakt als vrucht van het nieuwe vertrouwen in de 'geest van hierboven'. Smaakt als vrucht van het weer iets gemeenschappelijks hebben en dóen. Als vrucht van het geloof dat je het voor mogelijk houdt dat het beste nog moet komen!

Moge het zo zijn - Amen.